

Streszczenia

Zofia Sawicka, Piotr Fogel 2016. Zmiany funkcjonalne a przekształcenia ziemi rolnej na cele pozarolnicze na obszarach rozdrobnionych agrarnie. *Wieś i Rolnictwo*, 1, 165–185.

Do przyczyn zmniejszania się powierzchni użytków rolnych należy postępująca suburbanizacja. Zjawisko to coraz bardziej widoczne jest na obszarach o dużej gęstości zaludnienia i rozdrobnionej strukturze agrarnej. Badania przeprowadzone przez Autorów opracowania wykazały, że w gminach powiatu tarnowskiego, jak również w innych gminach południowo-wschodniej Polski o podobnej charakterystyce społeczno-ekonomicznej, może na dużą skalę zachodzić przekształcanie użytków rolnych na cele nierolnicze. Jednocześnie pomimo wyraźnie widocznych zmian funkcjonalnych tych obszarów i wzrastającej ich wielofunkcyjności nie zaobserwowano w latach 2004–2013 istotnych zmian w powierzchni gruntów kwalifikujących się do jednolitej płatności obszarowej. Oznacza to, że zmiany profilu ekonomicznego badanego obszaru, w tym postępująca dezagraryzacja społeczna i ekonomiczna, nie wywołały analogicznych zmian przestrzennych, a obserwowane obecnie procesy suburbanizacji przebiegają w dużej mierze na gruntach wyłączonych z produkcji rolnej przed 2004 r. Zestawienie powierzchni gruntów przekształconych w wyniku nowej zabudowy z powierzchnią użytków rolnych przeznaczonych na cele nierolnicze w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego wskazuje na przeszacowanie popytu na grunty o przeznaczeniu pozarolniczym. (TW)¹

Wojciech Sroka, Adam Wąs, Bernd Pölling 2016. Kierunki rozwoju gospodarstw rolnych w obrębie aglomeracji miejskich w krajach rozwiniętych – na przykładzie Zagłębia Ruhry (Niemcy) oraz metropolii górnośląskiej (Polska). *Zagadnienia Ekonomiki Rolnej*, 3, 67–92.

Rolnicze zagospodarowanie ziemi i produkcja rolnicza w obrębie aglomeracji miejskich stanowi w krajach rozwiniętych duże i, wydaje się, narastające wyzwanie. W artykule analizowano problem stanu i kierunków rozwoju miejskich gospodarstw rolnych w Zagłębiu Ruhry oraz metropolii górnośląskiej. Badane gospodarstwa

¹ Do bieżącego numeru recenzje przygotowali Tomasz Wojewodzic (TW) i Wiesław Musiał (WM).

zlokalizowane w miastach, zarówno w Niemczech, jak i w Polsce, realizują swoje cele, stosując różne modele biznesowe (lub ich elementy). Jednym z nich jest model dywersyfikacji – stosowany zazwyczaj przez mniejsze gospodarstwa rolne posiadające znaczny i wykwalifikowany kapitał ludzki. Drugim modelem aktywności ekonomicznej jest dyferencjacja, będąca rzadziej stosownym, ale perspektywnym sposobem podtrzymania i rozwoju aktywności gospodarstw. Gospodarstwa wdrażające ten model oferują zwykle unikatowe produkty i usługi o wysokiej wartości dodanej, które są kierowane na rynki niszowe. Trzeci model czy też kierunek rozwoju oparty jest na specjalizacji produkcji. Przyjmują go zwykle gospodarstwa dysponujące większym arealem ziemi (i kapitału), organizujące wysoce wyspecjalizowaną produkcję, np. warzywniczą czy kwaciarską prowadzoną pod szkłem (lub innymi osłonami). W Niemczech badane gospodarstwa miejskie były wyraźnie nastawione na innowacje i aktywne wykorzystanie atutów swego położenia. Mogą być one istotnym poznawczo, pozytywnym przykładem w poszukiwaniu dróg rozwoju gospodarstw rolniczych w miastach i wokół miast polskich. (WM)